

foto: André Ruigrok

Humanistisch vormingsonderwijs in de praktijk. Op een hvo-kongres in Brussel bleek dat de Nederlandse situatie nog vaak gunstig afsteekt bij andere Westeuropese landen. Zie hiervoor pagina 4 en 5.

Stemgedrag VVD toetsen aan hun beginselen

HV-VOORZITTER OVER ABORTUS: DE VROUW MOET BESLISSSEN

Deze maand praat de Tweede Kamer voor de zoveelste keer over de legalisering van de abortus provocatus. Een gebed zonder eind. Eerst komt het regeringsvoorstel aan de orde. Aangezien de kans gelukkig gering is dat dit een meerderheid in de Kamer zal halen, kan daarna worden gestemd over het PvdA/D'66-voorstel. Het Humanistisch Verbond staat achter een socialistisch-liberale samenwerking, waarin centraal staat dat de vrouw beslist, zoals blijkt uit onderstaand interview met HV-voorzitter Rob Tielman.

De legalisering van de abortus is een slepende zaak. Elke vierentwintig uur loopt de wetgever één dag achter op de praktijk. Het Humanistisch Verbond heeft zich in het verleden herhaaldelijk met deze kwestie beziggehouden. Al kwam dat niet altijd uitvoerig in de publiciteit.

Rob Tielman: „Het is zo'n vanzelfsprekende zaak dat wij de legalisering van de abortus ondersteunen – net zoals wij indertijd meewerkten aan de echtscheidingswetgeving – dat we er weinig mee naar buiten treden. Maar we zouden dat wel meer moeten doen. Het is voor ons vanzelfsprekend, maar niet voor ieder ander.”

Het Humanistisch Verbond hoopt dat er een wet tot stand komt die uitgaat van het beginsel dat de vrouw beslist.

„Het is onjuist als dat vrije beslissingsrecht van de vrouw wordt aangetast. Het uitgangspunt van liberalen, socialisten en dus ook humanisten is dat de wet ieder individu vrij moet laten eigen keuzes te maken, dus niemand verbieden noch verplichten abortus te laten plegen. Het is dan ook onjuist dat tegenstanders bang zouden hoeven te zijn dat hun minderheidsstandpunt niet gerespecteerd zal worden. Alsof wij ooit van plan zouden zijn om abortus verplicht te stellen! Het humanisme gaat ervan uit dat mensen zelf hun eigen leven

moeten inrichten. Verbieden noch verplichten stroken hiermee. Je bent dan zedenmeesterig bezig, je schrijft anderen de wet voor.”

Mensen moeten dus zelf over hun leven kunnen beschikken. Dat geldt voor zelfdoding, voor euthanasie. En ook voor abortus: de vrouw moet over haar eigen lichaam kunnen beslissen, baas in eigen buik. Maar onthoud je daarmee dan niet het kind dat zelfbeschikkingsrecht?

Tielman: „Je kunt pas spreken over het recht van het kind op het moment dat de vrucht buiten de baarmoeder zelfstandig kan bestaan, omdat dan pas sprake is van een mens. Dan kan je zowel tegemoet komen aan het recht van het kind als aan het recht van de vrouw. Als de vrouw het dan niet wil houden, moet de gemeenschap (bijvoorbeeld via adoptie) zorgen voor de opvang van het kind. Zolang dat niet het geval is, zolang de vrucht deel uit maakt van het lichaam van de vrouw, heeft zij het recht om er over te beschikken.”

De termijn die jij stelt, is dus langer dan de momenteel in 't algemeen gehanteerde periodes van drie maanden waarop abortus wordt toegestaan?

„Ja, dat klopt. Ik stel de uiterste termijn dus op meer maanden. Maar die zou wel eens korter kunnen worden door de ontwikkelingen in de wetenschap. De grens van drie maanden is in ieder geval een veilige grens, want er kan dan nog geen sprake zijn van levensvatbaarheid.

Drie maanden, zes maanden, eigenlijk geldt dat je bij abortus geen dogmatische regel kunt hanteren. Het blijft een arbitraire zaak en moet dan ook van geval tot geval bekeken worden. Het gaat mij om het principe dat het criterium is dat de vrucht buiten de vrouw moet kunnen voortbestaan, wil je van leven kunnen spreken. En dus van rechten.”

De tegenstanders van legalisering van abortus laten weinig mogelijkheden ongebruikt om hun argumenten naar voren te brengen, vaak op weinig fijngevoelige wijze. Het verzet tegen abortus lijkt groot.

Tielman: „Onverdraagzame groepen timmeren inderdaad veel fanatieker aan de weg dan verdraagzame groepen als het Humanistisch Verbond. Daardoor lijkt het alsof er meer tegenstanders zijn dan voorstanders. Maar uit allerlei onderzoeken blijkt dat het overgrote deel van de Nederlandse bevolking voor legalisering is.”

Tegenstanders kan men vooral in de christelijke hoek vinden. De HV-voorzitter vindt het schandelijk dat men met name van katholieke zijde probeert de abortuswetgeving tegen te houden.

„Juist in die kringen heeft men veel boter op het hoofd. Ga maar na. Jarenlang hebben ze de verspreiding van voorbehoedsmiddelen proberen te verhinderen en veel te weinig gedaan aan seksuele voorlichting. Dit leidt er toe dat juist de mensen tot

(vervolg op pagina 5)

Zojuist de notities over de vergadering van het hoofdbestuur van 26 september opgesteld, waaruit blijkt dat er meer actuele zaken besproken moeten worden dan beleidspunten. Deze tendens vloeit voort uit het feit dat er nu wordt gewerkt met een hoofdbestuur van rond de twintig personen met eenmaal in de maand een vergadering. Daarnaast is er een dagelijks bestuur (maximaal tien mensen) dat tweemaal per maand bijeenkomt. In het hoofdbestuur worden dan alleen de hoofdpunten van beleid besproken. Hoofdpunten die vaak een lange voorbereidingstijd vergen. Daarnaast worden dus veel actuele zaken doorgesproken.

Als het een beetje meezit dan zal het HV het Erasmushuis gaan verlaten en elders in Utrecht een ruimer pand (weer „Erasmushuis“ geheten?) gaan betrekken. Ook het Humanistisch Opleidings Instituut zou hier dan gevestigd kunnen worden. Zakenlijk gesproken zijn we al een heel eind, maar er zijn nog verschillende toestemmingen nodig. Of het lukken zal?

Twee zaken die besproken werden, waren het reilen en zeilen van de Plaatselijke Geestelijke Verzorging en van de interne Verbondsorganisatie. De PGV kan door de toekenning van ALN-subsidies sterk worden uitgebreid en ontplooit zich gunstig. Voor wat betreft de interne Verbondsorganisatie: per 1 oktober is een konsulent voor de gemeenschappen benoemd. Wij hopen de gemeenschappen hierdoor meer steun te kunnen geven. De hoofdbestuurleden Blom en Wichers zullen zich bezighouden met coördinatieproblemen die voortkomen uit deze nieuwe ontwikkelingen.

Dan nog enige actuele zaken. Met Teleac is overlegd over een cursus humanisme. En bij de Raad van State wordt binnenkort ons protest i.v.m. het verdwijnen van onze radio-rubriek op de FM-zender behandeld. Op het ministerie van Defensie zal een ge-

sprek plaatsvinden met de minister over de noodzakelijke uitbreiding van het aantal humanistische raadslieden.

Uit Groningen worden we bestookt met brieven en telefoontjes omdat het hoofdbestuur een kongresbesluit van 1979 soepeler interpreteert dan verantwoord zou zijn. Het gaat hierbij om de meer of minder strigente verplichtingen om lid te zijn van het HV voor allen die humanistisch vormingsonderwijs geven. Het hoofdbestuur, als tussentijds verantwoordelijke, is tot de konklusie gekomen dat soepelheid in deze zaak wenselijk is. En zal zeker niet nalaten dit op het kongres van 1981 aan de orde te stellen en daarbij wijzen op een eerder (maar wat vergeten) kongresbesluit dat in de praktijk beter hanteerbaar blijkt te zijn. Wij zouden willen dat men deze zaak ook in het noorden met de bekende noordelijke nuchterheid zou willen bezien.

TEGENSLAGEN

Humanisme en poëzie

Niet op vrijdag 7 november – zoals foutief stond vermeld in de vorige „Humanist” – maar op ZATERDAG 1 NOVEMBER zal er in het Jongeren HV-café (werfkelder onder Nieuwe Gracht 28 in Utrecht) een poëzieavond plaatsvinden. Aanvang 8 uur. Komt dat zien en horen!

Themanummer leefbare toekomst

Deze speciale uitgave van de „Humanist” zou op 15 november verschijnen, maar blijkt meer voorbereiding te vergen dan was voorzien. Waarschijnlijk zal dit themanummer de lezer eind december bereiken.

Buttons

De gemeenschap Utrecht heeft een partij HV-buttons laten aanmaken. Buttons die door vele gemeenschappen zijn besteld. Helaas is de drukkerij de fout ingegaan (verkeerde kleur) zodat levering momenteel nog niet mogelijk is. Even geduld dus.

NIEUWE GEZICHTEN IN HET ERASMUSHUIS

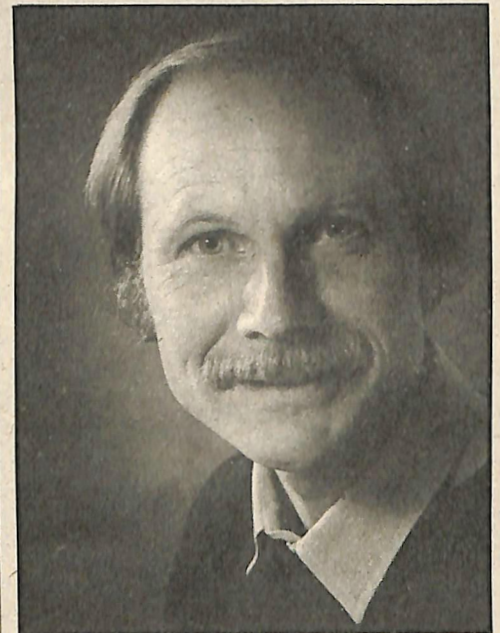
Paul Custers nieuwe publiciteitskoördinator

Met ingang van 16 september jl. is Paul Custers in dienst getreden van het Humanistisch Verbond als publiciteitskoördinator. Hij is de opvolger van Peter van de Akker. De nieuwe funktionaris is vier dagen per week werkzaam voor het HV. Daarnaast werkt hij op freelance basis voor het „Welzijnsweekblad” en „Binnenlands Bestuur”.

Paul Custers heeft voordat hij bij het HV in dienst trad, ruim tweeënehalf jaar gewerkt als voorlichter bij de Landelijke Organisatie Vormingswerk Werkende Jongeren (LOVWJ). Daarvoor werkte hij drieënehalf jaar als journalist bij het Limburgs Dagblad.

Behalve het werk ten behoeve van de algehele publiciteit van het HV zal de publiciteitskoördinator ook worden ingeschakeld bij werkzaamheden ten behoeve van radio en televisie.

Paul Custers is bereikbaar via het centraal bureau van het HV (030 - 318145) of privé: Leistraat 8, 3572 RE Utrecht, tel. 030 - 730642.

Gert van Linge, konsulent gemeenschapswerk

Gert van Linge (41) is per 1 oktober aangesteld als konsulent gemeenschapswerk. Hij zal in deze functie de besturen van de gemeenschappen bijstaan in hun werk. Daarmee neemt hij een deel over van de taak van Jan de Leede, hoofd verenigingszaken.

Gert van Linge volgde de opleiding aan het Nederlands opleidingsinstituut voor het bedrijfsleven (NOIB) en daarna twaalf jaar werkzaam op het gebied van marketing, reclame en public relations. Vervolgens was hij enkele jaren werkzaam bij onze humanistische zusterorganisatie Abal. Hij volgt momenteel een part-time opleiding aan de sociale akademie in Driebergen. Gert is dagelijks bereikbaar op het centraal bureau in Utrecht.

Humanist

Eindredakteur: Hes van Huizen

Humanist is een uitgave van het Humanistisch Verbond Oudegracht 152, Utrecht Redaktieadres:

Postbus 114, 3500 AC Utrecht Telefoon: 030 - 318145.

Abonnementsprijs voor niet-leden f 20,- per jaar t.n.v. Humanistische Pers postgiro 58, Utrecht.

Gedrukt op kringlooppapier bij Brouwer Offset bv, Utrecht.

PLURIFORM AANBOD MOET VANZELFSPREKEND WORDEN

Hoe zit het met de mogelijkheid van een bijdrage van professionele humanistische geestelijke verzorging in ziekenhuizen?

Teleurstellend! Dit was de konklusie van een werkgroep in de gemeenschap Dordrecht. Zij hadden veel energie, inzet en initiatief gestopt in gesprekken met allerlei mensen uit de ziekenhuizen over humanistische geestelijke verzorging. Zij stuitte op een muur van onbegrip en onwil. Dit gaf te denken en zij zetten hun ervaringen op een rij:

- wat verstaan we precies onder humanistische geestelijke verzorging.
- waarom vinden we deze activiteit belangrijk.
- welke mogelijkheden doen zich voor om dit te realiseren?

Konklusie: „waar wij op stuk gelopen zijn, daar zullen andere gemeenschappen wellicht ook tegen aanlopen!” En zo werd het initiatief geboren om een landelijke conferentie te organiseren met als doel: **actieprogramma professionele humanistische geestelijke verzorging in Nederlandse ziekenhuizen.**

Op zaterdag 10 mei 1980 was het zover. Zesendertig deelnemers aan de conferentie, in het Erasmushuis zogen zich eerst vol met informatie over deze materie. De werkgroep „Geestelijke Verzorging regio Dordrecht” was er in geslaagd om door middel van teksten op flappen en toepasselijke attributen de kern van het onderwerp van die dag op uitdagende wijze te presenteren. De drie inleiders (konferentie-voorzitter Jan de Leede, hoofdbestuurslid Rie Blom en de centraal geestelijk raadsman voor de geestelijke verzorging in ziekenhuizen, verpleeg- en bejaardentehuizen, Cees van der Hulle) droegen elk op hun eigen wijze en vanuit hun eigen specifieke invalshoek hun steentje bij aan meer inzicht in de huidige stand van zaken. Toe-

gerust met ook nog deze informatie gingen de deelnemers in vijf gespreksgroepen uiteen.

Aktieplan

Deze dag heeft het volgende actieplan opgeleverd verwoord door Charles Dickens van de werkgroep geestelijke verzorging regio Dordrecht? „Op deze dag starten wij daar, waar Cees van der Hulle ons in de afgelopen jaren heeft weten te brengen. Er zullen regionale aktiegroepen en ook hulptroepen van de landelijke Taakgroep Geestelijke Verzorging gemobiliseerd moeten worden. Een goede voorbereiding is altijd het halve werk, vandaar dat het voorstel is om per gemeenschap (regio) vanaf nu tot 1 januari 1981 aandacht te besteden aan dit onderwerp. Tot die datum zullen de gegevens verzameld worden door een centrale landelijke werkgroep met vertegenwoordigers uit de regio's die – in samenwerking met Cees van der Hulle – de gegevens een breder kader zal geven om vanaf januari 1981 tot een landelijke actie over te kunnen gaan.”

Oproep aan de gemeenschappen

Humanistische geestelijke verzorging is in de eerste plaats gericht op de patiënt, die naast zijn medische en persoonlijke verzorging behoefte kan hebben aan gehoor voor en bijstand in zijn levensvragen, die zich juist in zijn ontheemde situatie zo sterk kunnen manifesteren. De rol van de arts en het verplegend personeel in hun aandacht voor de patiënt worden hierbij niet onderschat, maar bij de geestelijke verzorging gaat het om de professionele bijstand ten aanzien van existentiële levensvragen, die wortelen in de levensovertuiging van waaruit betrokkene leeft of waarmee hij affiniteit heeft.

Het H.V. is er een duidelijke voorstander van dat de patiënt een **keuzemogelijkheid**

zou behoren te hebben, als het gaat om een gesprekspartner waarmee deze fundamentele vragen aan de orde kunnen komen. Bovendien, elke opgenomen patiënt betaalt via de bedprijs mee aan de door het ziekenhuis aangeboden geestelijke verzorging! Ook de Nationale Ziekenhuis Raad komt in haar rapport „De dienst geestelijke verzorging in het ziekenhuis” tot de konklusie dat een pluriform aanbod van geestelijke verzorging binnen een instelling vanzelfsprekend moet zijn.

Daarom roept de Landelijke Werkgroep Geestelijke Verzorging Ziekenhuizen de gemeenschappen op om zich tot januari 1981 ekstra te bezinnen op de situatie van de geestelijke verzorging in de ziekenhuizen uit hun regio. Zich te bezinnen op de keuzemogelijkheid die een opgenomen patiënt in een ziekenhuis uit hun regio heeft als het gaat om de eventuele wens contact te krijgen met een humanistisch raadsman/-vrouw.

Wilt u alvast de datum van de eerstvolgende landelijke conferentie over dit onderwerp noteren: **17 januari 1981.** Zodat ook één (of meer) afgevaardigde(n) van uw gemeenschap aanwezig kan zijn.

De Landelijke Werkgroep Geestelijke Verzorging Ziekenhuizen zal binnenkort aan de gemeenschapsbesturen een enquête toesturen om informatie te verkrijgen over de wijze waarop in de plaatselijke of regionale neutrale ziekenhuizen professionele geestelijke verzorging wordt aangeboden.

Belangstellenden voor deze actie kunnen via de gemeenschapsbesturen of de LWG-GVZ nadere informatie verkrijgen bij de Centraal Geestelijk Raadsman C. J. van der Hulle, Omroepaan 23, 1256 EV Huisen. Tel.: 02152 - 54355. Of bij het secretariaat van de L.W.G.-G.V.Z., Dordwijklaan 2, 3315 AD Dordrecht. Tel.: 078 - 165368.

Materiaal HV-archief gevraagd

Jan Troost is al enige tijd bezig met het op orde brengen van het archief van het Humanistisch Verbond. Om dit archief uiteindelijk zo compleet mogelijk te krijgen, roepen wij lezers van de „Humanist” op na te gaan of zij misschien nog waardevol materiaal voor dit HV-archief kunnen bijdragen. Het gaat hierbij ook om archiefstukken (ook fotomateriaal) van humanistische organisaties die niet meer bestaan (zoals de humanistische studentenvereniging, SVHG, HJG, HJB en HJS), van humanistische activiteiten van voor de oprichting van het Verbond, maar ook van nog steeds bestaande organisaties als het Thuisfront. Als u denkt dat u waardevol materiaal in uw bezit heeft, graag even een telefoontje naar Jan Troost (030 - 318145) of een kaartje: postbus 114, 3500 AC Utrecht.

Hoofdbestuurslid jongerenwerk gevraagd

Het Humanistisch Verbond roept belangstellenden op voor een functie van hoofdbestuurslid belast met het jongerenwerk en een aantal nog af te spreken kleinere taken.

Tot de taak van dit hoofdbestuurslid zal behoren:

- Het in overleg met de funktionaris jongerenwerk coördineren van jongerenactiviteiten in het Verbond
- Leiding geven aan vergaderingen van de Landelijke Werkgroep Humanistische Jongeren (LWHJ)
- Fungeren als kontaktpersoon tussen hoofdbestuur en LWHJ
- Aangaan van externe kontakten betreffende het jongerenwerk

Gevraagde eigenschappen:

Interesse in samenlevingsopbouw, be-

stuurlijke ervaring in of buiten het Verbond, bij voorkeur actief in het jongerenwerk van het Verbond, leeftijd niet ouder dan 30 jaar. In verband met de huidige overheersend mannelijke bezetting van het hoofdbestuur bestaat er een voorkeur voor een vrouwelijk hoofdbestuurslid jongerenwerk. Daarnaast genieten kandidaten van buiten de Randstad de voorkeur i.v.m. de geografische spreiding van het hoofdbestuur.

De hoeveelheid werk die aan deze functie verbonden is wordt geschat op plm. 20 uur per maand, waarvan het merendeel 's avonds of op zaterdag besteed wordt.

Inlichtingen: Rob Tielman tel. 030 - 318145 (vrijdag 2-5 uur). Ook zij die geschikte kandidaten weten, worden verzocht te reageren.

Een lastig kind sla je niet dood; met een lastige mug hebben we heel wat minder scrupules. Over een leugentje om bestwil moet je niet vallen, maar een blinde oude dame de verkeerde kant opsturen is geen stijl. Er zijn, kortom dingen die door de beugel kunnen en er zijn dingen die je niet doet. Daarover is iedereen het eens. Al is het met die eenstemmigheid gauw genoeg gedaan. Moet je altijd doen wat je ouders willen? Heeft de meester altijd gelijk? Heb jij op school ook wat te vertellen? Vind je het raar dat je oma teveel pilletjes heeft ingenomen? Had dat eigenlijk anders moeten?

Er zijn van die elementaire zaken waar iedereen het over eens is: wat jij niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook een ander niet. Maar: eert u vader en moeder? Dat hangt er toch vanaf wat ze er van maken. Moet je altijd de overheid gehoorzamen? Vraag het maar aan krakers. Of aan huiseigenaren. Waarover kunnen de meningen niet uiteenlopen als je denkt aan gezag, autoriteit, verantwoordelijkheid, vrijheid. Allemaal zaken die in ieders leven een rol spelen. Wie maakt uit wat we vinden? Wijzelf natuurlijk, maar waar halen we onze meningen vandaan, wat bepaalt ons gedrag?

Domein van de kerken

Iedereen weet natuurlijk hoe we het met de paplepel ingegoten kregen, thuis, en niet te vergeten op school waar ons systematisch werd ingeprent wat je wel en niet moest doen. Wat goed is en wat slecht, wat hoort en niet hoort. Het Christendom heeft in onze kultuur dit terrein van de ethiek, van de waarden en normen twintig eeuwen beheerst. Opvoeding en onderwijs waren het domein van de kerken, die zo hun machtspositie gebruikten om ten goede en ten kwade, van generatie op generatie het denken van opgroeiende mensen te modelleren en te stempelen.

De waarden van de godsdienst beheersten het onderwijs, ook nog lang nadat de Franse revolutie z'n bressen had geslagen in de macht van de kerk. Al in de vorige eeuw groeide het aantal buitenkerkelijken, ongodsdienstigen, andersdenkenden gestaag. Maar van zijn macht over het onderwijs heeft de kerk nooit iets willen prijsgeven. Mensen die anders dachten, niet in God geloofden, maar een andere levensovertuiging hadden, kregen nauwelijks de kans om hun kinderen in het onderwijs vanuit hun ideeën en waarden op te voeden en te vormen.

Geen keus

De kerk hield vast aan pretentie ook voor andersdenkenden te kunnen uitmaken wat goed en kwaad is. In tal van landen bleef ze haar invloed houden, niet alleen op de scholen die de kerken zelf stichtten, maar ook op gemeenschapsscholen, en in het openbaar onderwijs dat voor iedereen bedoeld is.

Veel mensen in West-Europa zien niet in dat dit in hun land meestal nog steeds het geval is. Terwijl doorgaans een aanzienlijk deel van de bevolking de banden met de kerken losliet, konden ongodsdienstige ouders niet verhinderen dat de kerk zijn greep op de vorming van hun kinderen behield. Want keus hebben die ouders niet. Vaak is bijbelonderwijs verplicht en staan door de overheid gestichte scholen onder kerkelijk toezicht.

Wegblijven in Engeland

Neem Groot-Brittannië waar sinds het begin van de vorige eeuw non-konformisten en humanisten ervoor ijveren om naast de godsdienstlessen een plaats in te ruimen voor een morele cursus vanuit meer humanistisch oogpunt. Zulk een democratische keuzemogelijkheid is er tot op heden nog niet, hoe ongelooflijk dat ook klinkt. Het enige dat nu mogelijk is, is om (op aanvraag van de ouders) van deze lessen weg te blijven. Maar zoiets kun je moeilijk als een goed alternatief zien.

Een experiment in Birmingham om „eerlijke, objectieve en evenwichtige” morele vorming te geven, waarin alle levensbeschouwingen gelijkwaardig aan bod zouden komen, is nog geen zes jaar geleden door een konfessioneel-politieke actie getorpedeerd. Een wetsontwerp in deze geest van Britse humanisten maakt nog steeds geen schijn van kans.

Alternatief in Noorwegen

Iets meer geluk had een humanistische groep in Noorwegen. Hoewel ook daar de staatskerk altijd het dagelijkse leven doordrenkt en dus ook het onderwijs, zijn zij er tien jaar geleden toch in geslaagd de schoolreglementen zo te veranderen dat een alternatieve cursus levenszin, moraal, zedenleer mogelijk werd naast het godsdienstonderwijs. Die aanvankelijk theoretische mogelijkheid groeide langzaam – vooral in Oslo en omgeving – uit tot kleine groepjes van gemiddeld zes leerlingen op de meeste scholen.

Nog weinig, natuurlijk, want de werkelijke onkerkelijkheid is verhoudingsgewijs al veel groter. Hoeveel ouders die innerlijk geen binding meer hebben met de godsdienst, onderhouden toch niet een formele band met de kerk van hun ouders – al is het maar een paar keer in hun leven.

De traditie of de gemakzucht wint het meestal toch van de eerlijkheid. Mensen trouwen dan toch in de kerk, laten toch hun kinderen dopen, willen toch een kerkelijke uitvaart. Ook al zegt het ze zelf niets meer, dan is het wel om de lieve vrede te bewaren in de familie. Het hoort erbij. Of nog beter: men is bang voor een openlijke keuze.

„Moraal” in België

Zoiets is ook te zien in België. Het onderwijs is er vrij, staat in de grondwet en gebeurt op staatskosten. Zeventig procent van de leerlingen volgt christelijk onderwijs. Dertig procent dus niet. Voor hen is er niet-konfessionele zedenleer (in de wandeling „moraal” genoemd) beschikbaar, gegeven door humanisten. Vrijzinnig

Kongres over positieve GELIJKWAARDIGE K VOOR VORMIN ONTBREE VERZET VA E GELATENHEID

Vorige maand werd in Brussel door de Internat een kongres gehouden over de manier waarop p beschouwelijk vormingsonderwijs is georgan kunnen leveren. Of juist niet leveren, want in d het punt van moraal, ethiek en levensbeschou zoveel eeuwen is.

Casper Vogel was voor de dinsdagse radorub nistisch Verbond aanwezig en doet ook voor d kongres.

gen zeggen ze daar vaak. Volgt die dertig procent nu allemaal „moraal”? Zeker niet: op de openbare lagere school gaat maar 1 op de 5 kinderen naar de humanistische lessen, de andere 4 hebben ouders die de druk van de kerk of de familie niet weerstaan, hoewel ze toch voor niet-christelijk onderwijs hebben gekozen.

„Godsvrucht in Duitsland”

In de Duitse Bondsrepubliek is het nog treuriger. In de meeste deelstaten is de lerarenopleiding konfessioneel en kun je alleen een baan bij het onderwijs krijgen als je christelijk bent. De grondwetten van Beieren en Saarland willen de jeugd „tot eerbied voor God” opvoeden, die van Rheinland-Pfalz zelfs tot „godsvrucht”. En als u dacht dat dit niet geldt voor het

foto: André Ruigrok

tie hvo in Europa

KEUZEMOGELIJKHEID SONDERWIJS KT DOOR N KERKEN N VAN OUDERS

onale Humanistische en Ethische Unie (IHEU)
de verschillende Europese landen het levens-
eerd en welke bijdrage humanisten daaraan
meeste landen is de vorming van scholieren op
ving nog even bedroevend eenzijdig als het al

tek „Tussen vijven en zessen” van het Huma-
„Humanist” verslag van dit belangwekkende

openbaar onderwijs: deze staat onder toe-
zicht van de deelstaatregering.

Recht op vorming

De moraal van dit verhaal zal intussen wel
duidelijk zijn. Overal nog wordt in meer of
mindere mate een fundamenteel recht van
het kind geschonden door christelijke on-
verdraagzaamheid en zendingsdrang: na-
melijk het recht op vorming naar eigen in-
zicht en dat van de ouders. In sommige
gevallen is er een beperkt recht om gods-
dienstlessen te weigeren, zonder reëel al-
ternatief overigens. In de meeste gevallen
is er dus geen gelijkwaardige keuzemoge-
lijkheid. Een situatie die mede blijft voort-
bestaan omdat buitenkerkelijke ouders dit
alles voor zoete koek blijven slikken, of
hun onvrijheid niet eens opmerken.

HVO in Nederland

Is dat in Nederland veel anders? Ook hier
slagen konfessioneel gekleurde gemeentera-
den er nog wel steeds in om humanistisch
vormingsonderwijs van openbare scholen
te weren. Ook in ons land eisen nog te
weinig buitenkerkelijke ouders het recht
op tot levensbeschouwelijke vorming van
het kind naar hun inzicht.

Maar gelukkig is hier meer dan elders in
Europa de humanistische beweging er in
geslaagd de invloed van de kerken in het
openbaar onderwijs terug te dringen en is
het humanistisch vormingsonderwijs een
reëel alternatief geworden voor een sterk
groeijende groep ouders, die daar zelf om
vroegen. Zo'n 150 leerkrachten h.v.o. ge-
ven al op 15% van de openbare scholen
humanistisch vormingsonderwijs, als al-
ternatief voor de godsdienstlessen.

Ze leren kinderen na te denken en zich
bewust te worden van zichzelf en van hun
verhouding tot andere mensen en de we-
reld. Via spelsituaties, kringgesprekken,
diskussiegroepjes, rollenspel en zoveel
andere manieren wordt kinderen geleerd
om te gaan met hun gevoelens en hun
denkbeelden. Wordt gewerkt aan hun zelf-
vertrouwen, gaat het over angst, ruzie,
vriendschap, feestdagen, vooroordelen,
idealen etcetera. Altijd uitgaande van de
belevingswereld van het kind.

In de verschillende landen van Europa heeft
humanistisch vormingsonderwijs, moraal,
zedeleer niet overal precies dezelfde in-
houd; voorzover het tot ontwikkeling kon
komen tenminste. Soms gaat het meer om
kennis over alle levensbeschouwingen, soms
gaat het over ideeën en mogelijkheden die
mensen zelf hebben. Soms ook zijn deze les-
sen meer een veilige omgeving voor kinde-
ren om samen te ontdekken wat ze zelf
waard zijn.

Allemaal hebben ze met elkaar gemeen dat
ze kinderen vertrouwd willen maken met
het grondidee dat niemand de wijsheid in
pacht heeft. En dat iedereen dus een gelijk-
waardige kans moet krijgen om van jongs-
afaan in zichzelf te ontdekken hoe hij in het
leven staat. Het is duidelijk dat in de ogen
van humanisten zo iets alleen maar kan op
basis van gelijkwaardigheid, verdraag-
zaamheid en vrijheid. Maar het is op dit
kongres ook duidelijk geworden op hoeveel
verzet en gelatenheid deze opvatting in ons
deel van de wereld nog stuit.

Wie informatie wil over het IHEU-kongres over
moraalonderwijs in Europa, of over humanis-
tisch vormingsonderwijs in Nederland: postbus
11114, 3500 AC Utrecht.

(vervolg van pagina 1)

wie zij zich richten het meeste risico lopen
om gekonfronteerd te worden met het
probleem van een abortus. Het is treurig
dat juist die groepen die eerst mensen sys-
tematisch informatie hebben onthouden,
nu het hardst staan te schreeuwen als de
rekening daarvoor wordt gepresenteerd.
Volgens tegenstanders zouden wij abortus
willen bevorderen. Onzin natuurlijk. Je
moet er naar streven abortus overbodig te
maken door goede seksuele voorlichting,
vooral van gebruik van voorbehoedsmid-
delen. Het aantal Nederlandse vrouwen
dat bij een abortuskliniek aanklopt, neemt
de laatste jaren al geleidelijk af. De verbe-
terde seksuele voorlichting is daar onge-
twijfeld mede oorzaak van."

*Nog twee zaken met betrekking tot de te-
genstanders van abortus. Zij sluiten de
ogen voor de praktische konsekwenties
van een verbod: de abortus terug in de
illegaliteit, terug naar de praktijk van de
breinaalden.*

„Ja, natuurlijk, met verbieden los je de
nood niet op. Dat realiseren de tegenstan-
ders zich blijkbaar niet. Druk je de praktijk
van de abortus weer de illegaliteit in, dan
heb je er ook geen greep meer op. Tegen-
standers zouden zich dit eens moeten rea-
liseren in plaats van op hun wereldvreemd
standpunt te blijven staan met de konse-
kwentie dat vrouwen door ondeskundige
ingrepen het leven verliezen."

En verder: „tegenstanders van abortus
maken zich veel drukker over het ongebo-
ren leven dan over het bestaande leven. Ik
noem dat schijnheilig. Als zij zich met
evenveel energie zouden inzetten voor de
strijd tegen bijvoorbeeld de kernbewepe-
ning (met de mogelijke fatale gevolgen
voor de gehele mensheid) of tegen de
doodstraf, zou ik er tenminste nog respect
voor kunnen hebben. Maar de hypokrisie
waarmee het ongeboren leven heilig wordt
verklaard en het geboren leven blijkbaar
minder waardevol wordt geacht. Het is een
tegenstrijdigheid die wel heel ver staat van
het humanisme."

*Even terug naar de aktualiteit, terug naar
de politiek. Deze maand kunnen PvdA,
D'66 en de VVD een eind maken aan de al
jaren voortslepende onzekerheid rond het
abortusvraagstuk. Enkele jaren geleden
hield een deel van de VVD (in de Eerste
Kamer) de boot af. Toen zat de VVD in de
oppositie, nu in de regering. Zullen ze weer
spelbreker spelen, denk je?*

„Ik verwacht van niet. In ieder geval is het
belangrijk dat het stemgedrag van de VVD
wordt getoetst aan hun liberale beginselen.
Het Humanistisch Verbond streeft een
goede verstandhouding na met zowel
PvdA, D'66 als VVD, omdat het socialis-
me en het liberalisme politieke overtuigin-
gen zijn die zich heel goed laten verenigen
met de humanistische levensovertuiging.
Maar als het zo zou zijn dat in de VVD
mensen zich zo ver van hun liberale ideeën
zouden verwijderen dat zij zich tegen libe-
ralisering van de abortus zouden verzet-
ten, wordt de relatie met die VVD-ers van-
uit het Humanistisch Verbond zeer
problematisch.

Maar nogmaals, ik verwacht het niet. Ik
verwacht dat het liberale gehalte van de
VVD groot genoeg zal zijn om vast te hou-
den aan het beginsel dat de vrouw moet
beslissen."

Peter Boss
Hes van Huizen

Geweten op schroothoop

Met verdriet en angst zie ik het wederopleven van racisme, geweld, intimidatie, het stilzwijgen moeten opleggen van het oordeel naar eigen eer en geweten. Dat hebben wij, ouderen, in de jaren '35-'39 al eens gezien en wij weten, wat daarna is gevolgd. Ik denk, dat, wanneer wij die dingen signaleren, wij niet moeten zwijgen, maar daar waar mogelijk van onze afkeer en ons protest moeten blijf geven. Vandaar mijn verzoek dit schrijven op te nemen in de Humanist.

Befehl ist Befehl. Toen na de zwarte jaren '40-'45 de onmenssen, die, zoals wij dat nu noemen misdrijven tegen de mensheid hadden bedreven voor hun rechters stonden, kwamen zij vanaf Eichmann tot aan de lagere man met de rotsmoes, dat zij zo hadden gehandeld, omdat dit hen van hogerhand was opgedragen: Befehl ist Befehl. Zij meenden dat zij zelf niet meer verantwoordelijk/aansprakelijk waren. Met verachting hebben wij dit kunnen lezen en horen. Het hanteren van eigen eer en geweten als norm voor je handelen was onder Nazi's een heel moeilijke zaak.

Velen van onze landgenoten die hebben gemeend dit wel te moeten doen, hebben dit met hun leven moeten bekopen. Onze regering meent nu, dat ambtenaren in speciale overheidsdiensten hun eigen gewetensbeslissing maar op de schroothoop moeten gooien en de hen verstrekte opdrachten onverkort dienen uit te voeren. Op straffe van ontslag met alle ellende daarvan voor de gezinnen. Discussie en overleg hierover vindt niet plaats: gehoorzamen. En al zullen de opdrachten andersoortig zijn dan in '40-'45 door de bezetters gegeven; aanvallen met kernwapens en de gevolgen daarvan voor deze en volgende generatie(s) gaan die nog wel te boven. Het is anno 1980 een zwarte bladzijde in de geschiedenis van onze democratische rechtsstaat, die wel de akkoorden van Helsinki heeft getekend.

Immers, anno 1980 is in Nederland Befehl weer Befehl. Laten wij als democraten en humanisten uiterst waakzaam blijven.

Kor Deising-Zwaan (Woerden)

Standpuntbepaling

Mag ik even reageren op hetgeen mevrouw Bentinck (Den Haag) in de Humanist van 1 oktober schreef over standpuntbepalen, waarin zij de vraag stelt: hoe komen buitenstaanders te weten wat humanisme betekent? En: Er zijn maar weinigen, zowel onder gelovigen als ongelovigen, die iets van het HV weten!"

Welnu, mevrouw, het antwoord is vrij eenvoudig. Men zegt gewoon tegen hen: alles wat u aan goedheid kunt bedenken – want humanisme betekent immers menslievendheid – staat het HV voor en dan zonder de rompslomp van godsdienstigheid met allerlei magisch gedoe en rituele voorschriften. Ondogmatisch, maar zich ook niet verliezend in vaagheden. Als u in uw brief dan tot de konklusie komt dat men alleen dan tot een vaste levensovertuiging kan komen wanneer men zichzelf voortdurend traint in zelfstandig denken, dan ben ik het daar volkomen mee eens. Die levensovertuiging had ik echter al wel. Daarvoor ben ik geen lid van het HV geworden. Er is iets meer voor nodig en dat is o.a. standpuntbepaling.

REAKTIES VAN LEZERS

Toen ik een jaar geleden na de eerste operatie in mijn leven (ik ben de 70 gepasseerd) Anton Constandse op een zondagmorgen voor het HV door de radio hoorde, stond het bij mij vast: daar hoor je bij!

Een ander had zich misschien – ik ken zulke mensen – aan de Heer gegeven als hij of zij naar de EO had geluisterd die zulke zaken van levensbeschouwelijke aard zo kinderlijk-eenvoudig kan voorschotelen. Maar ik ken dat lied; dat heb ik vroeger in commissie vaak genoeg gezongen. Wat mij bij Constandse trof was zijn stellingname. Daar hebben we behoefte aan. Als bijvoorbeeld de PvdA waarvan ik sinds de oprichting lid ben, hetzelfde standpunt over kernbewapening zou innemen als het CDA dan zou dat voor mij het breekpunt betekenen. Er zijn zaken die te belangrijk zijn – ook in het HV – dan dat wij op een manier te werk zouden mogen gaan die ons in een soortgelijke situatie als het officieel christelijk filosofisch dualisme zou doen belanden.

Als we géén standpunt bepalen dan is het inderdaad wel erg moeilijk om aan anderen duidelijk te maken wat het HV wel wil. Het zal daarbij van groot belang zijn om na te gaan hoe daarover in andere leeftijdsgroepen gedacht wordt. De oudsten hebben wel meer levenservaring maar de jongeren zullen de dienst moeten gaan uitmaken. Dienst aan de gemeenschap, wel te verstaan! Dus, laten we de discussie maar voeren en duidelijkheid verschaffen.

J. H. Nijhoff (Borne)

Oproep aan verontruste humanisten

Door de vaststelling van de verklaring inzake kernbewapening in de Verbondsraad van 13 september is bij een aantal leden van het Humanistische Verbond bezorgdheid ontstaan over de vraag of het Verbond met een dergelijke verklaring wel op de goede weg is. Deze leden, die uiteraard de beginselverklaring van het Verbond onderschrijven, vragen zich af of het wel gewenst is dat het Verbond met deze verklaring, waarmee men zich naar hun mening ook op partij-politiek terrein begeeft, als officieel standpunt naar buiten treedt. Een aantal hunner vraagt zich zelfs af, of zij het met hun humanistisch geweten wel in overeenstemming kunnen brengen, om na de vaststelling van deze verklaring nog lid van het Humanistisch Verbond te blijven. De bezwaren van deze leden tegen de verklaring komen o.a. tot uitdrukking in de brieven aan het hoofdbestuur van Mazure en van Rutgers, die onverkort werden op-

genomen in „de Humanist” van 15 juni onder de koppen: „Standpunt van HV stelt andersdenkende leden voor dilemma” en „Unieke positie van HV komt door verklaring in gevaar”.

De vraag rijst nu of deze „verontruste” leden op de één of andere manier voor de zo waardevolle activiteiten van het Verbond behouden kunnen blijven. Daarover zou overleg gepleegd moeten worden met het Hoofdbestuur. Maar daarvoor zou men eerst een indruk moeten hebben van de omvang van de „verontrusting”. Gaat het hier om een paar individuele leden, of worden de opvattingen van deze „verontruste” leden in ruimere kring onderschreven? In overleg met een aantal „verontrusten” verzoekt ondergetekende daarom hem te berichten of u de zorgen van de „verontrusten” deelt, opdat nader onderzocht kan worden of hier binnen het Verbond een oplossing gevonden kan worden.

Een briefkaart met: „Ik ben verontrust” met naam, adres en telefoonnummer is voldoende!

Ir. J. Rutgers (Meander 65, Amstelveen)

„Vrouwen vooruit” in het HV

Een vrouwengroep opgericht in de schoot van de homo-beweging; dat moet ik tenminste wel opmaken uit de kop en redactie van het stukje in de „Humanist” van 24 augustus (studentennummer). Voorwaar een vooruitgang! Van het hetero-patriarchaat naar het homo-patriarchaat.

Als er over en door vrouwen geen eigen stukje af kan, zie ik de emancipatie van de vrouwen in het Verbond somber in.

Frans Engel (Dordrecht)

Naschrift:

Frans Engel heeft inderdaad gelijk, kop en inhoud van het bewuste artikel waren inderdaad misleidend. Een en ander wordt in onderstaand artikel rechtgezet.

HV-werkgroep vrouwenemancipatie

Margreet de Leeuw is sinds mei jl. twee dagen per week in het Humanistisch Verbond werkzaam op het gebied van vrouwenemancipatie. Ondertussen is er een werkgroep vrouwenemancipatie gevormd die het

voorbereidend werk zal verrichten voor een op 7 maart 1981 te houden landelijke HV-vrouwendag. Reacties en suggesties voor deze dag en eventuele andere activiteiten van deze werkgroep zijn welkom bij Margreet die op dinsdags telefonisch bereikbaar is op het centraal bureau van het HV (tel. 030 - 318145).

In de „Humanist” van 24 augustus jl. (het themanummer over eerstejaarsstudenten) werd in het artikeltje „Homo's en vrouwen actief in het HV” ten onrechte de indruk gewekt dat er een homofiele vrouwengroep zou bestaan binnen het HV. De genoemde landelijke vrouwengroep is inderdaad ter ziele gegaan, maar wat niet werd genoemd is dat er in vele gemeenschappen wel plaatselijke vrouwengroepen actief zijn.

Stichting Humanistisch Opleidings Instituut

De Stichting Humanistisch Opleidings Instituut verzorgt een vierjarige hogere beroepsopleiding voor geestelijk werk.

Wij willen graag zo spoedig mogelijk in contact komen met geïnteresseerden voor de volgende functies:

a) DOCENT(E) METHODIEK VAN DE GEESTELIJKE VORMING (± 5 dagdelen)

- taak: – het geven van lessen in de methodiek van de geestelijke vorming,
– het geven van supervisie,
– het geven van stage-begeleiding,
– het praktijktheoretisch en methodisch verder ontwikkelen van het beroep van geestelijk werkende, in het bijzonder met betrekking tot de geestelijke vorming.

b) DOCENT(E) METHODIEK VAN HET HUMANISTISCH VORMINGSONDERWIJS (± 5 dagdelen)

- taak: – het geven van lessen in de methodiek van het humanistisch vormingsonderwijs,
– het geven van supervisie,
– het geven van stage-begeleiding,
– het praktijktheoretisch en methodisch verder ontwikkelen van het beroep van geestelijk werkende, in het bijzonder met betrekking tot het humanistisch vormingsonderwijs.

Vereisten voor bovengenoemde functies:

- afgestudeerd HBO/VO/sociale wetenschappen,
- ruime praktijkervaring,
- bereidheid en vermogen tot theoretische verdieping,
- goede contactuele eigenschappen,
- humanistische gezindheid.

Met betrekking tot het humanistisch vormingsonderwijs binnen genoemde stichting merken we op dat het gericht is op leerlingen in het voortgezet onderwijs (2e graads nivo). Hierbij gaat het erom het geestelijk werk te vertalen naar leerlingen (meestal 12-16 jarigen) in hun onderwijssituatie. Ervaring in het omgaan en werken met 12-16 jarigen, liefst in de onderwijssituatie, en met name betreffende levensbeschouwelijke, creatieve, relationele gerichtheid en inhoud is derhalve gewenst.

De mogelijkheid bestaat om zowel op functie a als b te solliciteren.

Voor bovengenoemde functies geldt:

Salaris en arbeidsvoorwaarden volgens rijksregeling.

De sollicitatie-kommissie bestaat uit: bestuurslid, studie-koördinator, docent en twee studenten.

Sollicitaties binnen veertien dagen te richten aan de studie-koördinator, de heer T. Jorna, Postbus 278, 4100 AG Culemborg, telefoon 03450-2630.

Een bezwaard geweten

Hoe gaan humanisten om met gewetensbezwaarden? Vinden wij wel dat een atoompacifistische officier op zijn sleutelpositie mag blijven zitten, maar niet dat Van Agt juist handelde toen hij met gewetensbezwaren tegen abortus minister bleef om de liberalisering van de abortus tegen te houden?

DIALOOG met de voorzitter

Het is onjuist alle gewetensbezwaarden over één kam te scheren. Er zijn mensen die menen op grond van hun geweten anderen de wet te mogen voorschrijven: Van Agt en de abortus is daarvan een voorbeeld. Ook geldt dat voor tegenstanders van het openbaar onderwijs die juist op openbare scholen willen gaan werken om die van binnen uit tot christelijke scholen om te bouwen. Dergelijke mensen zijn zo zeer overtuigd van hun eigen gelijk dat zij geen ruimte meer geven voor het (evenzeer betrekkelijke) gelijk van anderen. Anderzijds zijn er gewetensbezwaarden die zelf niet ingezet willen worden voor

taken die tegen hun geweten ingaan. Bijvoorbeeld artsen die niet willen aborteren, volwassenen die niet ingeënt willen worden, dienstplichtigen die pacifist zijn, enzovoort. Met dergelijke bezwaren dient zoveel mogelijk rekening te worden gehouden. Zolang er voldoende artsen zijn die wel willen aborteren, voldoende wel ingeënte mensen om verspreiding van ziekten tegen te kunnen gaan, en dienstplichtigen die wel willen dienen, is het een humane plicht de gewetens van bezwaarden te eerbiedigen. Anders wordt het echter als artsen vrouwen die abortus willen om de tuin leiden, ouders hun kinderen door niet in te enten aan onverantwoorde risico's blootstellen, of pacifisten trachten op grond van hun geweten het leger lam te leggen: in dergelijke gevallen wordt het eigen geweten superieur verklaard en komt men in strijd met de fundamentele gelijkwaardigheid die onze democratie-opvatting kenmerkt.

De ministers van defensie en justitie waken met hun brieven over gewetensbezwaarden in leger en politie de indruk iets te eenvormig over deze zaken te denken, en meteen in ieder geval met twee maten met betrekking tot hun partijgenoot Van Agt. Humanisten verklaren gewetens niet heilig of onduldbaar, maar nemen die ernstig ons rekenschap gevend van de gevolgen voor derden.

Rob Tielman

VERBOND OP RTV

radio

NA VIJVEN EN ZESSEN

elke dinsdag 18.20-18.50 uur op Hilversum 2

„DE STILLE SCHOOLSTRIJD”

zondag 9 november, 9.30-10.00 uur, Hilversum 2.

Overal om je heen zie je de ontzuiling. In het onderwijs zie je het tegenovergestelde. Willen ouders en leerlingen dit nu? Of willen de gevestigde onderwijsorganisaties dat?

Samenstelling: Reijer Breed en Piet Brinkman

DE MOOISTE TIJD VAN JE LEVEN

zondag 16 november, 9.30-10.00 uur, Hilversum 2

De stap van het ouderlijk huis naar de studentenwereld blijkt voor veel jongeren nogal moeilijk te zijn.

De vertrouwde huiselijke sfeer valt weg. Bovendien komt de student in zijn nieuwe omgeving dikwijls tot de ontdekking dat zijn manier van denken radikaal verandert.

Met de problemen die hierdoor ontstaan kan hij of zij terecht bij de studentenbegeleiders, onder wie de humanistische geestelijke raadslieden.

Samenstelling en presentatie: Rina Spigt.

televisie

VIJF MINUTEN BEDENKTIJD

elke zondagavond 20.40-20.45 uur Nederland 2

KAN VERDEDIGING ZONDER GEWELD?

vrijdag 21 november, 22.55-23.25 uur, Nederland 1

Veel mensen vinden, dat wie geen geweld wil gebruiken ook niet weerbaar kan zijn. Het idee dat geweldloze weerbaarheid een andere mogelijkheid zou zijn voor geweld, vinden zij een slap en onrealistisch standpunt. Toch biedt de geschiedenis tal van voorbeelden van geweldloze weerbaarheid. Het humanisme levert daarbij principiële argumenten om geweld zoveel mogelijk te beperken.

In deze uitzending proberen we duidelijk te maken dat geweldloosheid in de praktijk kan werken en betere kansen verdient, en dat het geloof in het onwerkelijke karakter van geweldloosheid in stand wordt gehouden door mensen en organisaties die daar belang bij hebben.

Gespreksleiding: Paula Wassen-van Schaveren; Regie: Leen Timp

GODSLASTERING LEIDT TOT VEROORDELING

In Den Bosch is iemand veroordeeld tot acht weken voorwaardelijke gevangenisstraf wegens godslastering. De man brak in een kerk een hostie doormidden om aan de kerkgangers te laten zien dat zijn veronderstelling klopt dat de hostie geen goddelijke inhoud heeft. Het is vanuit humanistisch standpunt niet juist dat men onnodig anderen in hun (al dan niet godsdienstige) opvattingen kwetst. Maar het is maar zeer de vraag of dat onder de noemer van godslastering voor de rechter moet worden gebracht.

Hoe kan iemand bepalen of god gelasterd wordt of niet? Wel kan een rechter nagaan of mensen zich gekwetst voelen. Het is duidelijk dat dit onder de kerkgangers het geval was. Maar staat een strafmaat van zes weken voorwaardelijke gevangenisstraf dan wel in redelijke verhouding tot een dergelijke gebeurtenis? Wat zou de rechter voor strafmaat hebben gehanteerd als de kwetsende EO-uitzendingen aan hem waren voorgelegd? Wij zien weinig heil in het dreigen met gevangenisstraf in dit soort zaken. (RT)

LEGERRAADSLIEDEN MOGEN UITBREIDEN (1)

Raadslieden bij krijgsmacht overbelast. Onhoudbare toestand, oplossing blijft uit. Dit signaleerden wij in de „Humanist” van 15 september. Op het ministerie van Defensie is men blijkbaar toch geschrokken van de protestbrief die het hoofdbestuur op hoge poten stuurde na het eindeloos traineren rond deze zaak. Dit schot voor de boeg resulteerde namelijk op 2 oktober in een gesprek met staatssecretaris Van Lent himself. De HV-delegatie kwam niet met lege handen terug uit Den Haag. De gedachtenwisseling op hoog nivo leverde de toezegging van de staatssecretaris op dat twee humanistische raadslieden vervroegd mogen worden aangesteld en dat de Dienst Humanistische Geestelijke Verzorging mag worden uitgebreid met drie nieuwe raadslieden.

Hoewel deze toezeggingen de onhoudbare toestand bij de dienst nauwelijks zullen verlichten, heeft het hoofdbestuur toch besloten deze toezeggingen te aanvaarden als een begin van de uiteindelijke oplossing: een verdubbeling van het aantal raadslieden van 19 naar 38. Deze beperkte aanvulling maakt het in ieder geval mogelijk op korte termijn iets te doen aan de meest akute noodsituaties. (HvH).

LEGERRAADSLIEDEN MOGEN UITBREIDEN (2)

Daarnaast zal het Humanistisch Verbond ook zitting nemen in een zogenaamde brede commissie die de gehele problematiek van de geestelijke verzorging in de krijgsmacht zal gaan bekijken. Om te voorkomen dat de oplossing voor de nijpende problemen alleen maar op de lange baan zullen worden geschoven door het instellen van weer een commissie, eist het Verbond wel dat de commissie een duidelijke opdracht en een korte tijdslimiet krijgt.

Gebeurt dat niet dan zal het HV weer aan de noodklok gaan hangen. De „Humanist” weet waar de klepel hangt en houdt u op de hoogte. (HvH).

MINISTER KORT EN BONDIG IN DE FOOT

Nog meer nieuws van het defensie-front. De nieuwbakken minister van Defensie De Geus heeft namelijk gemeend een brief aan alle onderdelen van de krijgsmacht te moeten sturen waarin hij kort en bondig stelt dat zowel dienstplichtigen als beroepsmilitairen, die geen kernwapentaken willen vervullen, de dienst moeten verlaten. Later verklaarde de minister dat de

geestelijke verzorgers in de strijdkrachten zich dit ook moeten aantrekken.

Gaat de minister al met de inhoud van deze brief over de schreef (zie daarvoor Dialoog met de voorzitter elders in dit nummer), helemaal te bont maakt hij het met die laatste opmerking. Immers, De Geus moet toch weten dat niet hij de inhoud van de geestelijke verzorging bepaalt, maar de zogenaamde geestelijke genootschappen: de kerken en het Humanistisch Verbond. Het HV heeft de minister schriftelijk om opheldering gevraagd. (HvH)

GASTARBEIDERS IN DENEMARKEN NIET MEER AUTOMATISCH LUTHERS

Gastarbeiders die in Denemarken arriveren zullen niet langer automatisch als leden van de Lutherse kerk (de volkskerk in Denemarken) worden ingeschreven. Tot nu toe was dat wel het geval en moesten de gastarbeiders die niet uitdrukkelijk officieel meldden dat ze een andere levensovertuiging waren toegedaan, één procent van hun inkomen kerkbelasting betalen voor de Lutherse kerkgemeenschap. De buitenlandse arbeiders kunnen de betaalde kerkbelasting over de afgelopen vijf jaar terug krijgen.

In het Deense parlement is een wetsvoorstel aangenomen waarin wordt bepaald dat de automatische inschrijving niet langer plaatsvindt en dat elke buitenlander die zich in het Scandinavische land vestigt uitdrukkelijk naar zijn „geloof” wordt geïnformeerd. Over enige tijd zal „geloof” hopelijk worden vervangen door „levensbe-

schouwing”. Ook met terugwerkende kracht? (PC)

FRESCO VOLGT VAN PRAAG OP

Deze maand is Marcel Fresco aan de Rijksuniversiteit Leiden zijn eerste hoorcolleges begonnen als opvolger van Jaap van Praag. De colleges worden gegeven onder de titel „Humanisme in historisch perspectief”. Daarnaast begeleidt Marcel Fresco dit academisch jaar een werkgroep over „Modern mensbeeld en zijn mogelijke normatieve implicaties”. Belangstellenden uit alle fakulteiten zijn welkom en kunnen deelname in sommige gevallen als bijvakverplichting gehonoreerd krijgen. Men kan zich daartoe in verbinding stellen met Fresco via het Filosofisch Instituut, Witte Singel 71, tel. 071 - 125145, of privé: Cobetstraat 4, tel. 071 - 146853.

Marcel Fresco is onlangs benoemd tot opvolger van Jaap van Praag als bijzonder hoogleraar namens de Humanistische Stichting Socrates met als leeropdracht „Wijsgerige antropologie en de grondslagen van het humanisme”. Op vrijdag 13 maart 1981 zal Fresco zijn inaugurale rede houden.

GEEN MENSELIJKE GEZICHT KATHOLIEKE KERK

„Wij protesteren ertegen dat gezinnen gedwongen worden om sociale, economische of bevolkingsproblemen op te lossen met onzedelijke middelen zoals geboortebeperving, sterilisatie, abortus of euthanasie.” Dit was de onvoorstelbare eindkonklusie van twee honderd mannen die vier weken vergaderden over het onderwerp huwelijk en gezin: de wereldsynode van bisschoppen.

Velen hadden de hoop dat deze wereldsynode de kloof tussen de rigide leer van de katholieke kerk en de realiteit van het leven zou verkleinen. Hoewel een meerderheid van de bisschoppen zich schijnt te hebben uitgesproken voor verder onderzoek (met de mogelijkheid van een iets genuanceerdere uitkomst), blijkt de paus daar lak aan te hebben. De „pil-encycliek” Humanae Vitae is en blijft een gebod. De paus deed er zelfs nog een schepje bovenop met zijn uitspraak dat katholieken die gescheiden en weer hertrouwd zijn de communie kunnen ontvangen mits zij in hun tweede huwelijk leven „in totale onthouding”.

De hoop van veel katholieken op een menselijker houding van de kerk kunnen dat voorlopig wel vergeten. (HvH).

TELEAC ALSNOG BEREID TOT KURSUS HUMANISME

Na een gesprek met het Humanistisch Verbond heeft Teleac zich alsnog bereid verklaard te overwegen een cursus humanisme uit te gaan zenden. Het is dan wel belangrijk dat er voldoende belangstelling voor een dergelijke cursus bestaat. Er zal een peiling naar de mogelijke belangstelling gehouden gaan worden. Iets om in de gaten te houden!